

מאוצרות הפרשה

ואיש אחר יחנכנו (כ, ה)

מפרש רש"י: "ודבר של עגמת נפש הוא זה", וכי עוגמת הנפש שאיש אחר יחנוך את הבית גדולה מעצם החשש שהוא עצמו ייהרג במלחמה? אלא עוגמת נפש גדולה היא שברגעי חייו האחרונים, במקום להרהר בתשובה תהיה דעתו של אדם נתונה למחשבה שהבית שבנה יהיה לאחר. (רבי אברהם מרדכי מגור)

מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו (כ, ח)

"הירא ורך הלבב זה המתירא מעבירות שבידו – דברי ר' יוסי הגלילי" (סוטה מ"ד). מנין לקח ר' יוסי הגלילי את דינו, והלא יכולנו לפרש כפשוטו: אדם המפחד ממוראות המלחמה? האדמו"ר בעל ה"שפת אמת" מגור תלה זאת בדיוק לשוני נפלא: הלא על "בכל לבבך" כתב רש"י: "בשני יצריך", ואף כאן, מאחר ולא נאמר "הירא ורך הלבב", אלא "ורך הלבב", למד ר' יוסי הגלילי שהכוונה לעבודת היצר... (כמוצא שלל רב) שם. בגמרא (סוטה מ"ד): נחלקו מי הוא הירא ורך הלבב: לדעת ר"ע זה הירא מלראות חרב שלופה, ולדעת ר"י הגלילי זה המתירא מעבירות שבידו. ומסבירה הגמרא שהכוונה שמתירא מעבירות מדרבנן (ולא כר' יוסי שסובר שהכוונה מעבירות דאורייתא), והגמרא מביאה דוגמא של עבירה דרבנן, כגון ששח בין תפילה לתפילה, היינו בין תפילין של יד לתפילין של ראש. וגם על עבירה כזו חוזרים מעורכי המלחמה! ויש להבין, תוהו רבי דוד יצחק נבנצל זצ"ל, מדוע חז"ל מביאים לדוגמא דוקא את העבירה של התפילין? ומתריץ, שאולי אפשר לומר, שהרי כתוב "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא אליך ויראו ממך" ואמר חז"ל (סוטה י"ז): שהכוונה לתפילין שבראש, והיינו שכאשר רואים הגויים בעת מלחמה את התפילין על ראש בני ישראל, נופל עליהם פחד. לכן האיש אשר שח בין תפילין של יד לתפילין של ראש נחלשת אצלו מעלת מצות התפילין וסגולתה, וממילא שורה עליו פחד, וחוזר מעורכי המלחמה. (ברכי נפשי)

ואתה תבער הדם הנקי (כא, ט)

דבר פלא איתא בתרגום יונתן, שהיה נעשה נס גדול בהעגלה ערופה, שלאחר כמה ימים שנערפה העגלה, היתה יוצאת ממנו קיבוץ של תולעים והלכו אל הרוצח, ונדבקו בבגדו, ואין שום בריה יכולה לעוקרם מבגדו, והיו שוהים על בגדו עד שהיו האנשים רואים אותם ותמהים, והדבר היה הולך ומתגלגל לידי כך, שהרוצח היה בא לבי"ד, והיה דנים אותו. ורבינו בחיי והש"ך כתבו: שהתולעת היתה הורגת הרוצח, וסופו התיבות של ואתה תבער הדם הנקי הוא רימ"ה, לרמוז לתולעת היוצאת מהעגלה והורגת הרוצח.

אני לדודי ודודי לי ראשי תיבות אלול (קצש"ע סי' קבח)

מאי משמע? ביאר הג"ר ברוך מרדכי אזרחי שליט"א: כמו שכשאתה נכנס למרחץ שר התורה (שליט"א) זצ"ל ומבקש ברכה ומרחץ מופטיר "בו"ה" אתה מבין הרי שאין הכוונה לומר לך ראשי תיבות של ברכה והצלחה, אלא שמרחץ בריך אותך בברכה והצלחה. כך תבין שכשדורשי רשומות אמרו שאלול ראשי תיבות "אני לדודי ודודי לי" אין הכוונה שאלול זה רק ראשי תיבות, אלא שזה המהות של אלול "אני לדודי ודודי לי"!!! (א ישיבישעיר חומש)

וכסף וזהב לא ירבה לו מאד (יז, יז)

בספר "עקבי חיים" מובא, שפעם דברו לפני רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל על תאות הממון. החל הגר"ח להרחיב את הדבור בגנות הענין. שאל אחד המאזינים: "והלא כסף, דבר מוכרח וחיוני הוא?!" "אכן" – ענה הרב – "אף נייר מואלט דבר חיוני הוא, אך כלום יש אדם שיאגור ממנו כמותו מופלגת שתספיק אף לנכדיו?!"... (ומתוך האור) **תמים תהיה עם ה' אלקיך (יח, יג)** הגאון רבי מנחם צבי ברלין, ראש ישיבת רבינו חיים עוזר, סיפר מה שסיפר לו נכדו של החפץ חיים, למשפחת זקס, על רשכבה"ג מרח"ק הקהילות יעקב זצ"ל. יום אחד הגיע גביר נודע לשיבת נובהרדוק, שעמדה בראשותו של הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל, וביקש ממנו שיציע בפניו את הבחור הטוב ביותר בישיבה, כחתן לבתו. אמר לו ראש הישיבה שייגש אל הבחור יעקב ישראל קניבסקי, והעיד שהוא הבחור הטוב ביותר.

קרא הגביר לבחור זה, והחל לשאול אותו על השאיפות העומדות בפניו בבניית בית, על כל מה שכרוך בכך. הבחור השיב על כל השאלות בסגנון אחד, ואמר שהשאיפה שלו היא להגיע ליראת שמים. זה מה שהוא רוצה להיות בעצמו, זה מה שהוא רוצה לראות באשתו לעתיד, וזה גם מה שהוא רוצה לראות בביתו. רק יראת שמים. חזר הגביר אל ראש הישיבה, ואמר שהבחור שהצעת לי הוא 'תמים מדי'... שכן כל מה שהוא רוצה, זה רק יראת שמים. והיכן לימוד התורה שלו? היכן השאיפות בידיעת הש"ס? ניגש הגר"א יפה'ן אל הבחור, מי שעתיד להיות רבן של כל בני הגולה, והציג בפניו את השגותיו של הגביר על כך שהוא תמים מדי.

נענה הגר"י והשיב: 'כמה תמים הוא הגביר הזה שהוא חושב שיש משהו בעולם חוץ מיראת שמים'! - - - (ברכי נפשי)

לא תירא מהם כי ה' אלקיך עמך (כ, א)

בהיותי באמריקה שמעתי סיפור מרבי מרדכי סוקולובר, בשם רבי מיכל פיינשטיין זצ"ל: אחד מתלמידי ישיבת נובהרדוק, שקראו לו ר' קלמן אברהם גולדברג, הלך פעם אחת באחד מרחובותיה של רוסיה, ולפתע עצר אותו קוזק ואמר לו: "עוד רגע אני יורה בך!" והלה אומר לו בשלוה: "אם הקב"ה לא ירצה – אתה לא תירה!" הקוזק פרץ בצחוק: "מה זה קשור לקב"ה? הרובה בידי, הוא טעון בכדורים ואני יורה!". ר' קלמן אברהם לא מגלה כל סימן של התרגשות. "נו? מה יש לך לומר בשניות האחרונות של חיך? שאל אותו הקוזק. "כבר אמרתי את מזה שיש לי לומר! אם הקב"ה לא ירצה – אתה לא תירה!" הקוזק העמיד את ר' קלמן אברהם ליד הקיר, כיון לעברו את הרובה ו... ניסה ללחוץ על ההדק. לא הולך! הרובה לא פולט כדור! הקוזק ניסה לסובב, להבריג, לכאן ולשם, ו... שוב לא הולך. הרובה לא פולט כדור! זרק את הרובה על הרצפה וצעק: "יהודי מלוכלך, הסתלק מכאן מיד!"

כך החדירו בנובהרדוק את האמונה השלמה בבורא יתברך. הכל מאתו יתברך ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה, מבלי שייכריזו על כך מלמעלה. כך צריך כל יהודי לחיות! מתוך אמונה תמימה ומוחלטת בהש"ת.

(רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל, יחי ראובן)

על האדם לעורר נפשו!

הוא [הלל הזקן] היה אומר: אם אין אני לי – מי לי" (אבות א, יד). פרש רבינו יונה ב"שערי תשובה" (שער ב אות כו): "באור הדבר, אם האדם לא יעורר את נפשו – מה יועילוהו המוסרים, כי אף על פי שנכנסים בלבו ביום שמעו – שיכחם היצר ויעבירם מלבבו... אכן צריך האדם בשמעו המוסר לעורר נפשו, ולשום הדברים אל לבו, ולחשב בהם תמיד, ולא יסמוך על תוכחת המוכיח לבדו".

בעשרת ימי תשובה, שנת תשמ"ה, הלכו שני אנשים צעירים במדבר, בנגב, בין באר שבע לדימונה. הם בצעו אמון לקבל תאר "נוט מומחה". הנחיתו אותם בשעת לילה מאוחרת במדבר חשוך, בלילה בלי ירח, עם פנסים, מפות, מצפנים, מכשירי קשר, והיה עליהם להגיע ליעד שנקבע מראש תוך פרק זמן מסוים. בדרכם נתקלו, לפתע, בפסי רכבת. הם שמחו מאוד על התגלית, שכן הבינו כי זו הרכבת המובילה לדימונה ואם ילכו לארכה, יוכלו להגיע ביתר קלות אל היעד. לאחר הליכה ממושכת, לאורך הפסים, החליטו השניים לנוח קמעה. אחד מהם, רונן שמו, בן תשע עשרה וחצי, התישב על הפסים, וחברו התישב לידו, על סוללת העפר שבצד הפסים. לא יאמן כי יסופר: על שניהם נפלה תרדמה עזה... בשעה רבע לאחת בלילה עברה במקום רכבת משא, שלשים ושישה קרונות, מלאה בחמרי בנין: בלוקים, ברזלים, שקי חצץ ומלט. אורך הרכבת היה יותר מחצי קילומטר והיא שקלה מאות טונות... כשרכבת כזאת נוסעת – כל האדמה מסביב רועדת ברדיוס של קילומטר... אבל רונן ישן שינה עמוקה ולא מרגיש כלום... נהג הקטר, שהבחין מרחוק באדם השוכב על הפסים, בלם את הרכבת בעצמה, אך, כידוע, גם לאחר הבלימה היא ממשיכה לנסוע עוד כברת דרך... השם ישמור ויציל! הקטר צפר בכל כחו, צפירות שבשעת לילה שקטה נשמעות למרחק של עשרה קילומטרים! אך, רונן – ישן שינה עמוקה. לא מרגיש כלום. לא שומע כלום. הסוף היה כואב! חרדת אלוקים! מורי ורבותי! מה ביקש נהג הקטר מרונן שיזוז קילומטר? לא! שיזוז מאה מטר? גם לא! נהג הקטר ביקש מרונן שיזוז בסך הכל סנטימטר אחד! צופר הקטר ביקש מרונן שיקום! שיתעורר: "בן אדם מה לך נרדם קום קרא בתחנונים!" שיזוז סנטימטר אחד מהפסים! אם רונן לא יתעורר, ימשיך לישון ולא יזוז מעצמו – לא יעזור שהאדמה רועדת ולא יעזרו צפירות של צופרים רבי עצמה!

עכשיו אני מוסיף קטע, אני לא בטוח שזה אכן קרה, אך לבי אומר לי כי כשהרכבת הגיעה ממש בסמוך אליו הוא כן פתח את העיניים, הוא כן שמע את הצופר, הוא כן הרגיש בטלטולים החזקים של האדמה הרועדת! אלא, בהיותו שקוע בשנה עמוקה, אמר לעצמו: "שמעתי את הצפצוף! אבל תנו לי עוד דקה – שתיים – להתאושש! עוד דקה אני קם"... רונן! עכשיו לא הזמן לישון! אפילו לא למשך דקה אחת! קום מיד וזוז! קום מיד וזוז!" כשקראתי את הסיפור הרהרתי לעצמי: רונן זה בעצם אנחנו. כל אחד ואחד מאתנו. הרי אנחנו שקועים בשנה עמוקה. כבר קרוב לשלושים יום השופר צופר: "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה" (רמב"ם הלכות תשובה פ"ג ה"ד). מה מבקש מאתנו השופר? שנשתנה ונהיה מלאכים? לא! שנהיה מושלמים? גם לא! השופר מבקש שנזוז סנטימטר מהפסים! שלא נשאר באותו מצב, שנקבל על עצמנו משהו! שנעשה איזשהו שינוי בעבודת השם! שלא נדרוך, חלילה, באותו המקום! אבל, כאמור, את ה"תזוזה" חייב האדם לעשות בעצמו. "אם האדם לא יעורר עצמו – מה יועילוהו המוסרים!" אם אדם לא יעשה משהו בעצמו – לא יעזור השופר, ואף תפילת נעילה לא תעזור! (רבי מאיר צימרוט שליט"א, דורש טוב)

פינת ההלכה

מי חייב לשלם הוצאות החזרת המזוודות שנתחלפו

שאלה: מעשה שהיה בראובן שנסע מצפת לביתו ביוקנעם מאוחר בערב, ועלה על האוטובוס שנוסע לירושלים דרך יוקנעם, והכניס מזוודה לפתח תא המטען. אחרי שהוא כבר עלה על האוטובוס, בא שמעון תושב צפת, שנסע לירושלים עם משפחתו לרגל חתונת בנו למחרת, ורצה להכניס המזוודה שלו בתא המטען, ומכיון שלא היה מספיק מקום, הוא דחף את המזוודה של ראובן יותר פנימה לתוך תא המטען. כשהגיע ליוקנעם, ראובן הוציא את המזוודה מפתח תא המטען, והיה בטוח שהוא שלו משום שהיה ממש זהה למזוודה שהניח שם. כשהגיע לירושלים, שמעון רצה להוציא את המזוודה שלו, וראה תוית על המזוודה שהיא שייכת לראובן, שכל פרטיו רשומים עליה. שמעון התקשר מיד לראובן אע"פ שכבר היה מאוחר בלילה, והעיר לו בעדינות שהוא לקח את המזוודה שלו. ראובן הודה שהוא טעה, והסכים שיבא למחרת לירושלים כדי להחזיר את המזוודה, ולקבל המזוודה שלו. אבל שמעון דרש ממנו בתוקף שיקח מונית, ויביא את המזוודה עוד באותו ערב, משום שהרבה בגדים ודברים אחרים הנצרכים לצורך החתונה היו בתוכה, בין של החתן, ובין של בני משפחתו, ויש צורך גדול לקבלם מיד על הבוקר, וכיון שלקח אותם שלא ברשות, הרי הוא גנב, וגנב בשוגג הוא גם גנב, ועליו לדאוג להחזרת המזוודה מיד באותו ערב. לעומתו ראובן טען, ששמעון הוא זה שדחף את המזוודה שלו יותר פנימה, וזה מה שגרם החלפת המזוודות, אבל שמעון טען לו, שתא המטען עומדת לרשות כל הנוסעים, וממילא לא עשה שום עול במה שדחף את המזוודה של ראובן פנימה, וראובן היה צריך לבדוק אם הוציא את המזוודה שלו, בפרט שהיתה תוית על המזוודה עם שם הבעלים? **תשובה:** נחלקו האחרונים אם גנב בשוגג יש לו דין גנב, בפרט כשחשב שהוא שלו, בדכ"ה"ג לא היה כוונת קנין כלל, ולכן לא מיבעי דלשיטת רוב הפוסקים אין לראובן דין של גנב, אלא גם לפי האמרי משה ומרחשת, והכי מדוייק גם ברש"י ובמאירי, דהוי גזלן גם בשוגג ובלי כוונת קנין, מ"מ אינו חייב להביא הגזילה לבית הנגזל, אב"א משום תקנת השבים, ואב"א משום שברגע שחזר בתשובה, הוא נהפך להיות שומר פקדון וממילא אינו חייב להביאו לבית הנגזל. ואמנם היה מקום לדון שחייב להביאו לשמעון מדין השבת אבידה, אבל רוב הפוסקים ס"ל ששומר אבידה י"ח במה שמודיע לבעל האבידה שהיא נמצאת אצלו. אבל יש שהעירו שחייב לדאוג שיוחזר באותו לילה כדי שלא לגרום נזק לשמעון, אלא דאפשר דסגי במה שמודיע לשמעון שהמזוודה נמצאת אצלו, וא"כ אינו גורם לו היזק וצ"ע. (הגאון ר' יוט"ש זנגר שליט"א)

חידה שבועית

לו נחאפ הוא זולא ונאקי הוא וירנ?

תשובה על חידה פר"ש: הרחמה (יד"ו) תשובה לחידה: עליך לשאול אחד מן השומרים את השאלה הבאה: "על איזו דלת יגיד עמיתך השומר השני, שהיא מובילה אל היציאה?" ואז בחר את הדלת ההפוכה מן התשובה שתקבל. אם תשאל את השומר שתמיד אומר אמת, הוא יודע שהשומר השני ישקר, ולכן הוא מוביל אותך אל הדלת המובילה אל הסכנה. אם תשאל את השומר השקרן, הוא יודע שהשומר השני יראה לך בכנות את הדלת אל היציאה, ולכן הוא ישקר במטרה להוביל אותך אל הדלת המובילה אל הסכנה.

מזל טוב

מרכז העיד: משפחות ויזנפלד – גרופינקל להולדת הבן הנכד – משפחות קנר – קפלן – הרב בקשט להולדת הבן הנכד הנין
משפחת ברודנר להולדת הבת – משפחת קיזילרמאק להולדת הבן **גני הוד-עמישב:** משפחת מרקוס לנשואי הבן
משפחת איזנשטיין לבר מצוה – משפחת פכטהלט לאירוסיה הבן – משפחת דהן לנשואי הבת – משפחת יהודה כהן לנשואי הבת – משפחת הורביץ לנשואי הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
מינהל שירותי קהילה

